

Fra barnevern til voksenliv

Utfordringer og mestring

Elisabeth Backe-Hansen

ÇAPPELEN DAMM AKADEMISK

Innhold

Innledning	13
Kapittel 1	
Ettervern – et etisk ansvar	17
Fire byggesteiner.....	18
Medvirkning og myndiggjøring.....	19
Gode relasjoner	19
Tilpasset og fleksibel sosial støtte	20
Samarbeid med sentrale støttespillere i andre tjenester	20
Hver ungdom er individuell.....	20
Lover og retningslinjer om ettervern	22
Lovgivningen	22
Ettervernsrundskrivet: Q-13/2011	23
Følges regelverket godt nok i praksis?	25
Kapittel 2	
Hvem er de unge voksne, og hva tilbys de av barnevernet?	27
Innledning	27
Hva forteller barnevernsstatistikken oss?	28
Hvor mange unge får ettervernstiltak, og hvor gamle er de?	28
Innvandrere og ettervern	30
De fleste med ettervernstiltak er under omsorg når de fyller 18.....	30
Hva slags ettervernstiltak tilbys?.....	31
Kunnskap om hvordan det går i voksen alder	33
Oppsummering	35

Kapittel 3

Overgang i skjæringspunktet mellom selvstendighet og gjensidig avhengighet	37
Innledning	37
Et relasjonelt perspektiv på overgangen fra barnevernets omsorg	39
Å klare seg på egen hånd, eller utvikling på grunnlag av gjensidig avhengighet?	39
Sosial støtte og gjensidig avhengighet	42
Gjensidig avhengighet og uavhengighet fra unge voksnes perspektiv	43
Oppsummering	47

Kapittel 4

Medvirkning og samarbeid	49
Innledning	49
Hvordan forstå medvirkning i sammenheng med ettervern?.....	51
Forutsetninger og hindre for medvirkning.....	52
Setting, informasjon og dialog som forutsetning for medvirkning: space og voice.....	53
Reell involvering: audience og influence	54
Sosialiseres de unge inn i en bestemt form for «medvirkningsdialog»?	55
Retten til medvirkning i viktige lovverk for unge i ettervernsfasen.....	55
Etter barnevernloven: Barn til man er 18 år, deretter gjelder forvaltningsloven	56
Etter andre lover: elev eller lærling, klient, tjenestemottaker, bruker ...	57
Rettigheter og plikter	60
Medvirkning og samarbeid kan også bety opplæring i demokrati	61
Oppsummering	63

Kapittel 5

Relasjoner	65
Innledning	65
Forskning om hvorfor relasjoner er grunnleggende	66
Hvem er det viktig å ha en relasjon til?	70
Relasjoner og resiliens	71
Relasjoner og investering i egen identitet	72
I et videre perspektiv: velbefinnende	74
Oppsummering	76

Kapittel 6

Støtte til unge i ettervernsfasen 77

Innledning 77

Forskning om støtte - hva sier den? 78

 Sosial støtte formidles gjennom sosiale nettverk 78

 Hvilke områder er spesielt viktige å få støtte på? 80

Konkretisering av ulike typer støtte 84

 Praktisk og økonomisk støtte 84

 Emosjonell støtte 85

 Støtte, omsorg og relasjoner 87

 Medvirkning og aktørskap som opplevelse av støtte 88

 Organisering av støtte 89

Oppsummering 89

Kapittel 7

Det nødvendige og vanskelige samarbeidet om å hjelpe de unge

voksne 91

Innledning 92

Hvordan forstå samarbeid 92

 Formelle og reelle forutsetninger for samarbeid 96

Samarbeid, motivasjon og aktørskap 99

 Motivasjon 99

 Hva er fordelene med samarbeid for de unge voksne? 101

 Aktørskap og samarbeid 103

Samarbeid mellom profesjonelle hjelpere - alltid like relevant og
nødvendig? 105

Samarbeidsutfordringer som følger av organiseringen av
tjenesteapparatet 107

Oppsummering 109

Kapittel 8

Støtte i praksis 111

Innledning 111

Medvirkning, myndiggjøring og mestringstro 112

Satsing på gode og holdbare relasjoner 114

Sosial støtte viser at man er verd å hjelpe 117

 Støtte gjennom ettervernsopplegg fra barneverntjenesten 118

 Støtte fra slekt og nettverk 119

INNHOLD

Støtte gjennom samarbeid med andre tjenester	121
Hvordan ivareta at unge voksne er ulike og har ulike behov.....	122
Hvordan prioriteres ettervern i dagens barneverntjenester?	126
Oppsummering	127

Kapittel 9

De tre viktigste, profesjonelle støttespillerne	129
Innledning	129
Nav	129
Nav og barnevernet - felles ungdom, samarbeid og rollefordeling.....	130
Navs ansvar og oppgaver.....	130
Bestemmelser om samarbeid mellom Nav og barneverntjenesten	131
Mange mottar ettervern fra barnevernet parallelt med ytelser fra Nav	132
Skjæringspunktet mellom barneverntjenesten og Nav.....	133
Utdanning.....	137
Unge har rett til videregående utdanning også etter fylte 18 år	138
Hva med høyere utdanning?	139
Unge med barnevernserfaring har ofte behov for noe ekstra for å fullføre utdanningen sin	139
Situasjonen rundt de unge har stor betydning.....	140
Samarbeid mellom barneverntjenesten og utdanningssektoren	142
Psykisk helse.....	143
En aldersdelte tjeneste, der unge med ettervern defineres som voksne ..	143
Økt oppmerksomhet om psykiske vansker blant barn og unge under omsorg	144
Annen helsehjelp	145
Oppsummering	146

Kapittel 10

Et liv som er verdt å leve	149
Innledning	149
Hva er «å lykkes»?.....	149
Resiliens og risiko	151
Hvordan forstå resiliens?	151
Resiliens må forstås i sammenheng med risiko.....	153
Ulike måter å håndtere motgang på	155
Kilder til resiliens for unge voksne.....	158
Bidrag til å styrke de unges ressurser	158

Konstruksjon av egen identitet som mulig virkemiddel	161
Bidrag til å redusere risikofaktorer i miljøet	163
Et håndterlig liv, et godt liv, et liv som er verdt å leve	164
Avslutning	167
Referanser	169
Stikkord	181